עין משפט נר מצוה

ח א מיי' פרק א מהלכות בכורות הלכה ג:
ט ב מיי' פרק ג מהלכות תמורה הלכה ג:
י ג מיי' פ"ד שם הלכה ו:
יא ד מיי' פ"ד מהלכות קרבן פסח הלכה ו:

תורה אור השלם

1. אַךְ בְּכוֹר שׁוֹר אוֹ בְכוֹר כֶּשֶׂב אוֹ בְכוֹר עֵז לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם אֶת דָּמָם תִּזְרֹק עַל הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת חֶלְבָּם תַּקְטִיר אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: במדבר יח, יז
2. וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הַחַטָּאת בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל קַרְנֹת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת דָּמוֹ יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד מִזְבַּח הָעֹלָה: ויקרא ד, כה
3. וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל קַרְנֹת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת כָּל דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ד, ל
4. אִם כֶּשֶׂב הוּא מַקְרִיב אֶת קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה: ויקרא ג, ז
5. וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הַחַטָּאת בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל קַרְנֹת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת כָּל דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ד, לד
6. וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: דברים ו, ח
7. וְשַׂמְתֶּם אֶת דְּבָרַי אֵלֶּה עַל לְבַבְכֶם וְעַל נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: דברים יא, יח
8. וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה וּלְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ כִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה מִמִּצְרָיִם: שמות יג, טז
9. בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת: לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: ויקרא כג, מב-מג

מוסף רש"י

שלא מצינו לו בכל התורה כולה. [illegible]

[א] לימד [א]על בכור בעל מום שניתן לכהן [ב]שלא מצינו לו בכל התורה כולה ורבי ישמעאל נפקא ליה מלך יהיה דסיפא בשלמא לר' יוסי הגלילי דמוקי ליה נמי במעשר ופסח היינו דכתיב [ג]לא תפדה (כי) קדש הם הם קריבין ואין תמורתן קריבה (א) דתנן [ד]תמורת [ה]בכור ומעשר הן [ו]וולדן וולד ולדן עד סוף כל העולם הרי הן כבכור ומעשר ויאכלו במומן לבעלים ותנן [ז]אמר רבי יהושע שמעתי שתמורת פסח קריבה ותמורת פסח אינה קריבה ואין לי לפרש אלא לרבי ישמעאל דמוקי ליה כוליה בבכור מעשר ופסח דלא קריבה תמורתן מנא ליה מעשר גמר [ח]עברה עברה מבכור פסח בהדיא כתב ביה כשב מה ת"ל [ט]אם כשב [י]לרבות תמורת הפסח אחר הפסח שתקרב שלמים יכול אף לפני הפסח כן ת"ל הוא וכל הנך תנאי דמפקי ליה להאי דם (א) זבחיך ישפך לדרשא אחרינא האי כל הניתנין על מזבח החיצון שנתנן מתנה אחת שכיפר מנא להו סברי להו כבית הלל דאמרי אף חטאת שנתנה מתנה אחת כיפר וילפינן כולהו מחטאת: והחטאת שתי מתנות: [כ]אמר רב הונא מ"ט דב"ש [ל]קרנות [מ]קרנות [נ]קרנות הרי כאן שש ארבעה למצוה ושתים לעכב ובית הלל קרנת קרנת [ס]קרנות הרי כאן ארבע שלש למצוה ואחת לעכב ואימא כולהו למצוה כפרה בכדי לא אשכחן ואיבעית אימא היינו טעמא דבית הלל אהני מקרא ואהני מסורת אהני מקרא לטפויי חדא ואהני מסורת לבצורי חדא אלא מעתה [ע]לטטפת [פ]לטטפת [צ]לטוטפות [ק]הרי כאן ארבע (ב) אהני (ג) קרא ואהני מסורת חמשה בתי בעי למיעבד סבר (ג) לה כר' עקיבא דאמר טט בכתפי שתים פת באפריקי שתים אלא מעתה [ר]בסכת בסכת בסוכות אהני מקרא ואהני מסורת חמשא דפנתא בעי למיעבד

לימד על בכור בעל מום שניתן לכהן שלא מצינו לו מקום (ד) **אחר בכל התורה כולה.** (ה) ודמם וחלבם ליכא לאוקומי (ו) במד בכור דבעל מום לא קרב: **דסיפיה.** וכשוק הימין לך יהיה: **היינו דכתיב קדש הם כו' ותנן כו'.** כלומר היינו דקודש הם ממעט נמי תמורת מעשר ופסח מהקרבה ונילף מינה טעמא דהנך ב' משניות דתנן בהו דלא קרבי (ז) (וולדן): **כבכור ומעשר.** דאין נפדין במום לחול קדושה על המעות ומיהו לא כבכור ומעשר לקרב אלא יאכלו בעלים במום (ח): **ותנן נמי.** בפסחים דתמורת פסח לא קרבה: **ואין לי לפרש.** הי קריבה והי לא קריבה וקיימא לן דתמורה שהמיר בו אחר הפסח קריבה דתמורת שלמים היא ושהמיר בו קודם זמנו לא קרבה דתמורת הפסח היא: **עברה עברה.** (ט) כל אשר יעבור תחת השבט במעשר, (י) והעברת כל פטר בבכור: **אם כשב.** בשלמים כתיב: **שקריבה שלמים.** שהרי מותר (כ) נעשה שלמים משעבר זמנו: **הוא.** זבח פסח הוא הוא קרב ואין תמורתו קריבה: **אף חטאת כו'.** וילפינן לה מקראי בשמעתין והדר ילפינן (ל) כולהו זבחים מחטאת: **קרנת קרנת קרנות.** שלש פרשיות נאמרו בחטאות החיצונית בויקרא אחת בשעיר נשיא וב' בחטאת יחיד אחת בכשבה ואחת בשעירה בשתים כתיב על קרנת חסר והאחת מלא וב"ש אית להו יש אם למקרא הרי כאן שש ואין במזבח אלא ארבע (יא) והשתים יתירות לא נאמרו אלא לשנה עליה (יב) הכתוב לעכב ארבע נאמרו למצוה שמצוה בארבע מתנות ושתים נשנו מהן לעכב: **וב"ה.** סברי יש אם למסורת הלכך הרי (יג) ד' ג' מהן למצוה נאמרו שמצוה לכתחילה ליתן אף עליהן והאחת מעכבת כדמפרש ואזיל: **ואימא כולהו למצוה.** ואין כאן אחת לעכב שהרי לא שנה באחת מהן: **בכדי.** בלא מתן דמים: **אהני קרא** (יד). דמשמע שש: **ואהני מסורת.** דמשמע ארבע. הלכך טפי חדא אמסורת ובציר חדא ממקרא והוו להו חמש נמצא שנשנה באחת: **לטטפת לטטפת לטוטפות.** דילפינן מינה ארבע בתים לתפילין ותנן בכולהו לטוטפות קרינן נמי (טו) אהני קרא כו': **סברי ב"ה כרבי עקיבא.** דיליף לה מקרא אחרינא: **כתפי.** שם מקום: התם

תוכל לדקדק דזריקה בכלל שפיכה דכיון דקאמר דבירך על הפסח פטר את הזבח אם כן סבירא ליה דמתנותיהם שוין ואף פסח בזריקה והא דזבח לא פטר פסח משום דזבח טפל לו וכיון דפסח בזריקה אם כן איתמר ליה דם זבחיך ישפך ומאי למידרש מיניה לומר דזריקה בכלל שפיכה ולא גרים ולא שפיכה בכלל זריקה דלהאי תנא דרבי ישמעאל כולהו בזריקה ולדברי ר"ע דלא זה פוטר את זה אם כן אין מתנותיהם שוות דפסח בשפיכה מקרא ודם זבחיך ישפך ואם כן לא זריקה בכלל שפיכה ולא שפיכה בכלל זריקה דהא ודם זבחיך איצטריך ליה לדידיה לומר דפסח בשפיכה ולהאי פירושא קשה מכל מקום מההיא דהאשה (פסחים דף פט.) ועוד מנא ליה לרבי (טו) ישמעאל דזריקה בכלל שפיכה משום דמייתר ודם זבחיך ישפך דלמא אתא לכל הניתנין על מזבח החיצון שנתנן במתנה אחת כיפר וה"ר חיי"ם אומ"ר דבספרי"ם ישני"ם גרסינן כשתימצי לומר לדברי רבי ישמעאל זריקה בכלל שפיכה ושפיכה בכלל זריקה דהכל אחד דכל הקרבנות בזריקה לרבי ישמעאל ואין לחוש אם בזריקה אם בשפיכה והיינו כשיטת רבינו שמואל וכל מה שהקשיתי עליו קשה גם לפי' זה ולכולהו ליקשי קשה אי פסח בשפיכה (לרבי עקיבא) (יז) אם כן דריש לקרא דדמו (יח) כרבי ישמעאל ובשרם דהנך (קאמר) כרבי ישמעאל ואחד תם ואחד בעל מום נפקא ליה מיהיה לך (יט) ולקמן בסוף איזהו מקומן (דף נז.) פליג רבי עקיבא ארבי ישמעאל ומוקי לה לקרא דובשרם אחד תם ואחד בעל מום כרבי יוסי הגלילי דהכא: (כ) **אחד** תם ואחד בעל מום. אע"ג (כא) דיהיו לך כחזה התנופה ושוק התרומה מוקמינן ליה בסוף איזהו מקומן (שם) ובבכורות (לט:) בבכור תם רישיה דקרא דבשרם לשון רבים נקט משום בעל מום: **שלא** מצינו לו בכל התורה כולה. פירש בקונט' שלא מצינו לו קרא (ד) אחר בכל התורה כולה ונראה לפרש שלא מצינו בכל התורה כענין זה דשאר פסולי המוקדשין אינו מתנה לכהן אלא פודהו ומקריב אחר תחתיו וזה מתנה לכהן ואוכלו במומו כי (כא) האי גוונא בפ' שתי מדות (מנחות לא:) שלא מצינו בכל התורה שיהא טפל חמור מן העיקר גבי את הכבש (כב) זו עולת יולדת האחד זה אחד עשר של מעשר (ל): **קודש** הם הם קריבין ואין תמורתן קריבה. תימה דבפ"ק דתמורה (דף ה:) בין אביי (כב) ורבא מוקמי הם לבכור ומעשר שנתערבו (כג) בכל העולין שקריבין לגבי מזבח ואין תמורתן קריבה נפקא להו מדכתיב לה' הוא קרב ואין תמורתו קריבה ועוד קשה דאביי גופיה דריש ליה התם בפרק אלו קדשים (תמורה כח.) מקרא דהכא מדכתיב קודש הם: **שמעתי** שתמורת פסח קריבה ותמורת פסח אינה קריבה. מפרש התם בפסח שנמצא קודם שחיטה ירעה וכן תמורתו משום פסח (כה) עצמו דלא קרב לא קריבה תמורתו (כו) ועוד איכא למאן דאמר התם דנמצא קודם שחיטה והמיר בו אחר שחיטה תמורתו קריבה שלמים אע"פ שהפסח רועה ואע"ג דדרשינן הוא קרב ואין תמורתו קריבה הכי קאמר הוא קרב כלומר פסח (כז) קרב ואין תמורתו קריבה כשהוא מימר בפסח דחוי (כח) ללישנא (כט) קמא דרבה דבפרק מי שהיה טמא (פסחים צו:) אפילו המיר בו לאחר שחיטה וללישנא בתרא היכא דהמיר קודם שחיטה (ל) והכא לישנא לא קאי דליתותב התם וקצת קשה הא דדרשינן קודש הם אבכור מעשר ופסח הם קריבים ואין תמורתן קריבה דלא הוי מעין אחד דגבי פסח אם המיר בפסח עצמו שקרב לשם פסח תמורתו נמי קריבה דאם איתא דלא קרב אמאי מיתותב התם לשון שני של רבה (לא) לימא דברייתא בהכי מיירי (לב) ועוד דרשינן התם אם כשב לרבות פסח שעברה שנתו ושלמים הבאים מחמת פסח לכל מצות שלמים ופירש התם בקונט' שלמים הבאין מחמת פסח דהיינו תמורת הפסח עצמו ובענין אחר לא מיתוקם כדפרישית לעיל פ"ק (דף ט.) ובכל מקום שהפסח קרב או לשם פסח או לשם שלמים גם התמורה קריבה כיון דלא אתיא מכח קדושה דחויה ונ"ע אם יכול להקריב התמורה לשם פסח קודם שחיטה דשמא יש לדרוש הוא קרב לשם פסח ואין תמורתו קריבה לשם פסח אבל לשם שלמים קריבה כשקרב הוא לשם פסח: **הרי** כאן שש. וא"ת בחמש סגי דלאחת לא איצטריך דכפרה בכדי לא אשכחן וי"ל דדילמא ב"ש לית ליה האי טעמא: **לטוטפות.** אומר רבינו תם דבספרים מדוייקים לא כתיב לטוטפות (לג) כלל בוי"ו לבסוף אלא וי"ו דלטוטפת דריש ואפילו למאן דלא דריש וי"ו וי"ו למ"ד דריש כדאמר גבי והנותר פ' הערל (יבמות עב:) ויש מפרשים דלטוטפת דריש דכתיב לטוטפת מלא בוי"ו דוי"ו דבין שני הטיתין (לד) דריש וקסבר גורעין ומוסיפין ודורשין ואומר רבינו תם דלא אמרינן גורעין ומוסיפין ודורשין באמצע התיבה אלא בתחלת התיבה או בסוף כדאשכחן בפרק הזהב (ב"מ דף נד:) גבי וחמישיתו וגבי דם מהפך יקבלנו (לה) וגבי ונתתם את נחלתו לשארו ביש נוחלין (ב"ב דף קיא:) (לו): **טט** בכתפי שתים. וא"ת א"כ ליבעי תרי סרי בתי (לז) וי"ל כיון דמנין הוא איך הוו להו כפרשה שנאמרה ונשנית ולא דמו לקרנות שאין המנין כתוב בפירוש וה"ר יהודה מקורבי"ל מפרש דחד טטפת לגופיה ואיך תרתי אתו למנין (לח) בתים בלשון כתפי וכל' אפריקי (מ): **אלא** מעתה בסכת כו'. כמס' סוכה (דף ו:) דדרשינן (לט) לדפנות וכן בפ' המביא (ביצה ל:) גבי אין נוטלים עלים מן הסוכה אסרינן נמי מן הדפנות מדכתיב חג הסוכות דכשם שחל שם שמים על החגיגה (מ) כך חל על הסוכה ותימה דגבי אין מסככין בדבר המקבל טומאה וגבי (מ) תעשה ולא מן העשוי לא דרשינן (מא) לדפנות:

מסורת הש"ס

א) [לקמן נו. בכורות כח.], ב) [שבת פג: יומא נ:], ג) תמורה כא. בכורות טו., ד) פסחים ע:, ה) [לעיל ט. תמורה ה: מעילה יג.], ו) סנהדרין ד., ז) [illegible], ח) שם: מנחות לד:, ט) ויקרא כז לב, י) שמות יג יב, כ) שייך לעמ' הקודם, ל) [illegible], מ) [illegible], נ) [illegible], ס) [illegible], ע) סוכה יא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואין תמורתן קריבה ותנן: (ב) שם אהני מקרא:

שינויי נוסחאות

[illegible]

שיטה מקובצת

[illegible]

בסכת בסכות, כסכת חסנו, ישבו כסכת, כי בסכות הושבתי, חד מלא ותרין חסרין (סוכה שם):

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com